



רשות ההגבלים העסקיים

ביטול הכרזת בעל מונופולין באספקת סיגריות מייצור מקומי:

חברת דובק בע"מ

זוהי החלטה בבקשתה של חברת דובק בע"מ (להלן: "דובק") לבטל את הכרזתה כבעלת מונופולין לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 כבעלת מונופולין ב"שוק אספקת סיגריות בכללותו".

התכלית בהכרזת מונופולין היא לאתר יישות כלכלית השולטת על ענף, להעמיד את הרבים על אחריהם המיוחדת של יישות זו ולהכפיפה לכללים המיוחדים החלים עליה כבעלת מונופולין.

הנתח המחוקק, בקובעו, ב"חוק ההגבלים העסקיים החדש" משנת 1988, את המנגנון הייחודי של הכרזת המונופולין, חיתנה כי אדם חמספק למעלה ממחצית מכלל אספקת מוצר ותחליפיו הקרובים - נתנה מכח בשוק ועל כן יש להכפיפו לחובות המיוחדות בהן חב הוא כבעל מונופולין.

השאלה הנבחנת בכל מקרה היא מהו חשוק הרלבנטי בו נמדד חלקו של זה הנתען להיות בעל מונופולין. מוקד הבדיקה הוא בזיחוי המוצרים המהווים תחליפים קרובים של המוצר הנבחן והמרסנים במידת משמעותית את כוחו. קרבה זו היא גזרונת של מציאות כלכלית: האם בחנתה שהספק הנבחן (דובק) יעלה את מחירו בשיעור קטן אך משמעותי וקבוע - תעבור כמות ניכרת של לקוחות לצורך מוצרי סיגריות אחרים בשיעור כזה אשר יחפוך את החללאה כולה לבלתי רווחית. אם יתברר כי העלאה כאמור במחיר אינה גורמת למעבר משמעותי אל מוצרים אחרים, משמע כי אלה אינם תחליפיים.

במקרה שבפניי טרם נשלמה הבדיקה אשר תלמד על כוחה של דובק ומידת השליטה שבידה בתחום אספקת סיגריות. על פי המידע שנצבר בידי הרשות אף נראה כי במרחב הסיגריות שמחירן נמוך (והוא ראוי במיוחד לחגנה בשל עממיות המוצר), נהנית דובק מנתח שוק גבוה. ברם, ברור כי השוק בו הוכרזה דובק כבעלת מונופולין - אספקת סיגריות מייצור מקומי - אינו "חשוק הרלבנטי". תחום הסיגריות מכיל מוצרים רבים מייבוא, במיוחד בטווח המחירים הגבוהים, אך גם בטווח המחירים הנמוכים. על כן, אין להפריד בין סיגריות מייצור מקומי לסיגריות מייבוא. משכך יש להעמיד את הגדרת חשוק הרלבנטי על מכונה ובינתיים לבטל הכרזה שבסיסה שגוי.

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

jerusalem@antitrust.gov.il

285251 / 4368

אלה העובדות הצריכות לעניין:

1. ביום 26.3.1989 הוכרזה דובק כבעלת מונופולין באספקת סיגריות מייצור מקומי.¹
 2. ביום 2.1.2001 פנתה אליי דובק בבקשה לבטל הכרזתה כבעלת מונופולין, מחטעם שחלקה בשוק אספקת סיגריות בכללותו בשנת 2000 ירד אל מתחת למחצית נוכח חלקו חגדל של חיבוא בכלל מכירות הסיגריות בישראל.
 3. פנייתה של דובק פתחה חליך בדיקה עובדתית ברשות ההגבלים העסקיים לבחינת מעמדה וחלקה של דובק בתחום הסיגריות בכללותו. מהנתונים שאספה רשות ההגבלים העסקיים עלה כי חלקה של דובק בכלל אספקת הסיגריות בישראל למיניהן (וממילא גם באספקת סיגריות מייצור מקומי), עלה על מחצית. מן הטעם הזה, הודעתי ביום 7.2.2002 לדובק, כי אין מקום לבטל הכרזתה כבעלת מונופולין. עוד נאמר לדובק, כי מסקנה זו תקפה בין אם הגדרת השוק הרלוונטי היא תחום הסיגריות בכללותו ובין אם הגדרת השוק הרלוונטי היא סיגריות מייצור מקומי.
 4. לאחר שהתקבלה החלטתי מראשית שנת 2002, ולבקשתה של דובק, החלה בדיקה חדשה ברשות ההגבלים עסקיים לבחינת מעמדה של דובק בענף הסיגריות, על בסיס נתוני שנת 2001. בדיקה זו הציפה שאלות ביחס להגדרת השוק הרלוונטי. במסגרת הבדיקה התגלו אינדקציות לקיומה של התפלגות בין סיגריות ממיצוב עממי לבין סיגריות ממיצוב עילי.
 5. בניי לבניי, ובטרם הכרעתי בשאלת מעמדה של דובק כמו גם בשאלת הגדרת השוק הרלוונטי, חגישה דובק, ביום 27 בפברואר 2003, ערר לבית הדין להגבלים עסקיים על הכרזתה כבעלת מונופולין. בנימוקי הערר טענה דובק, כי היא אינה עוד בעלת מונופולין בשוק אספקת הסיגריות, מאחר שנתח השוק שלה ירד מתחת למחצית.
 6. לא בפניי, אף לא בעררה לבית הדין, לא טענה דובק כי הגדרת השוק שבבסיס הכרזתה – אספקת סיגריות מייצור מקומי – איננה רלוונטית עוד. טענה זאת היא טענתיה מוקדו באובדן מעמדה כבעלת מונופולין בשוק אספקת הסיגריות בכללותו, שהוא לטענתה השוק הרלוונטי הנכון. דובק טענה כי נתח השוק שלה נופל ממחצית מכלל אספקת הסיגריות בישראל – בין מייצור מקומי ובין מיבוא.
 7. עם זאת ברור, ולו מטעמים טכניים, כי הכרזת המונופולין חקיימת, המבחינה את שוק הייצור המקומי של סיגריות כשוק נפרד מיתר ענף הסיגריות בישראל – אינה יכולה לתקון. מאחר וסבור אני, כי לא ניתן לאבחן את שוק הייצור המקומי של סיגריות כשוק נפרד ונבדל – אין מקום עוד לחותיר על כנה הכרזת מונופולין אשר בבסיסה הגדרת שוק אשר איננה משקפת את הגדרת השוק לאשורה נכון לחיים.
- מאחר שביטולה של ההכרזה נעשית בשל ניסוחה בלבד, אין בה כדי לשקף את עמדתי ביחס לחלקה ומעמדה של דובק ביחס להגדרת שוק שונה, מדויקת יותר. מאחר וחלכה פסוקה היא כי הכרזת מונופולין אינה מעשה קונסטיטוטיובי אלא דקלרטיבי, הרי שברי כי ביחס לשוק בו קיים בידי דובק מונופולין (ככל שתבוסס הגדרת שוק שונה) – כפופה דובק להוראות פרק המונופולין שבחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988, אף אם אינה מוכרזת עוד וגם אם בוטלה הכרזתה הקודמת.

¹ ילקוט פרסומים 3640, י"ט אדר ב' התשמ"ט, 26.3.1989.

11 חנה כי כן, אני מחליט בזה לבטל את הכרזתה של דובק כבעלת מונופולין באספקת סיגריות
מייצור מקומי. תוקף הביטול - ממועד החלטתו זו. הודעה על החלטה תפורסם ברשומות.

דרור עטרוס,
הממונה על המליים עסקיים

היום, ה' אב תשס"ג
3 באוגוסט, 2003